

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี
รัฐบาลไทย
ทำเนียบรัฐบาล
ถนนพิษณุโลก, เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300 ประเทศไทย

14 มกราคม 2558

เรื่อง การจัดหาผู้ต้องขังเพื่อมาทำงานบนเรือประมง

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ในฐานะตัวแทนจากองค์กรนอกภาครัฐและองค์กรแรงงานในระดับนานาชาติและระดับภูมิภาค 43 องค์กร เราขอแสดงความกังวลเกี่ยวกับ โครงการนำร่องของ กระทรวงแรงงาน ที่จะให้มีการใช้ แรงงานผู้ต้องขังบนเรือประมง ดังที่ได้กล่าวมา โครงการนี้ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะมีการละเมิด สิทธิผู้ต้องขัง และการใช้แรงงานจากผู้ต้องขังยังเป็นการละเมิดมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน รวมไปถึง จรรยาบรรณและระเบียบปฏิบัติของบริษัทต่างชาติหลายบริษัท โครงการนี้ยังอาจจะไม่ สามารถแก้ไขต้นตอปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ในอุตสาหกรรมประมงซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด การลักลอบนำเข้าแรงงานข้ามชาติ การดำเนิน โครงการนี้อาจจะเป็นการตอกย้ำข้อกล่าวหาว่า รัฐบาลไทยปราศจากความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์บนเรือประมง และอาจจะกลายเป็นปัจจัยที่ขัดขวางไม่ให้ไทยได้รับการจัดอันดับให้ดีขึ้นจาก เทียร์ 3 (Tier 3) ในรายงาน สถานการณ์การค้ามนุษย์ โดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (Trafficking in Persons Report-TIP Report) ประจำปี พ.ศ.2558

ดังที่เราทราบกันดีว่า อุตสาหกรรมประมง มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก โดยมูลค่าการส่งออกผลผลิตจากอุตสาหกรรมประมงมีมูลค่า 89,596 ล้านบาท (จากการส่งออก ผลผลิตอาหารทะเลทั้งสิ้น 704,658 ตัน) ในช่วงเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม 2557 โดยมีการจ้าง แรงงานในภาคอุตสาหกรรมประมงมากกว่า 300,000 คน โดยร้อยละ 90 เป็นแรงงานข้ามชาติซึ่ง ส่วนมากไม่ได้ผ่านการจดทะเบียนให้ทำงาน ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และ มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกละเมิดสิทธิ โดยรายงานในช่วงหลายปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าเรือประมงไทย หลายแห่งมีการเอาเปรียบแรงงานเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไรให้กับผู้ประกอบการธุรกิจ ในช่วงปี พ.ศ.2557 เหตุการณ์ที่ปรากฏและถูกนำเสนอ โดยสำนักข่าวหลายสำนัก ไม่ว่าจะเป็น บีบีซี (BBC) รอยเตอร์ส(Reuters) หรือ เดอะ การ์เดียน(the Guardian) ได้ตีแผ่สภาพการทำงานที่เลวร้าย ไม่ว่าจะเป็น การลักลอบค้ามนุษย์, การบังคับแรงงานด้วยการทำให้ติดหนี้สิน, การทำร้ายร่างกาย, การ ฆาตกรรม, การละเลยไม่จ่ายค่าจ้าง, การกักขังหน่วงเหนี่ยว และการบังคับใช้แรงงานถึงวันละ 20 ชั่วโมงบนเรือประมงบางลำ ซึ่งสภาพการทำงานที่โหดร้ายและปราศจากมนุษยธรรมเหล่านี้เป็น สาเหตุที่แท้จริงของการขาดแคลนแรงงาน ในอุตสาหกรรมประมง

การนำผู้ต้องขังมาทำงานแทนแรงงานข้ามชาติไม่อาจจะแก้ไขปัญหาสภาพการทำงานที่ทารุณ และ ปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ในอุตสาหกรรมประมงได้ ถึงแม้ว่ากระทรวงแรงงานจะยืนยันว่าจะใช้เฉพาะผู้ ต้องขังที่สมัครใจเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงเป็นเรื่องยากที่จะพิสูจน์ความสมัครใจเนื่องจากผู้ต้อง ขังส่วนใหญ่ไม่อาจปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการถูกบังคับจากเจ้าหน้าที่เรือนจำได้ นอกจากนี้ ที่ ผ่านมากระทรวงแรงงานยังแสดงให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพ ในการตรวจสอบสภาพการ ทำงานและการบังคับการจ่ายค่าจ้าง ให้กับแรงงาน ในภาคประมง ทั้งยังไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความ พยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์เหล่านี้ ดังนั้น คำยืนยันจากรัฐบาลไทยจึงไม่อาจ เป็นการรับประกันได้ว่า กระทรวงแรงงานจะสามารถคุ้มครองผู้ต้องขังที่จะมาทำงานบนเรือให้ได้รับ การปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานไทย อีกทั้งยังไม่อาจเป็นการรับประกันได้ว่าผู้ต้องขังเหล่านี้จะไม่ ตกอยู่ในสภาพที่ได้รับการปฏิบัติเฉกเช่นแรงงานที่ถูกบังคับ

นอกจากนี้ การใช้แรงงานจากผู้ต้องขังเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจหรือเพื่อกิจการที่มุ่งหวังผลกำไร ยังเป็นการละเมิดบรรทัดฐานและมาตรฐานสากล โดย“ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการ ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ” (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) ได้ระบุว่าการใช้แรงงานผู้ต้องขังต้องเป็นการใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการ ฝึกอาชีพมิใช่การใช้เพื่อลงโทษ และผู้ต้องขังต้องมีสิทธิในการเลือกประเภทงานที่จะทำ งานที่ทำ ต้องไม่ทำเพื่อมุ่งหวังผลกำไร และผู้ต้องขังต้องไม่ถูกบังคับให้ทำงานเพื่อองค์กรธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ลงสัตยาบรรณใน“อนุสัญญาว่าด้วยการเกณฑ์แรงงานหรือแรงงาน บังคับฉบับที่ 29 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ”(International Labour Organization Convention No. 29 on Forced Labour) ซึ่งระบุว่า การใช้แรงงานผู้ต้องขัง ในองค์กรธุรกิจเอกชนต้อง

ยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์และมีความขัดแย้งกันอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ประเทศไทยได้ให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ” (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) ได้ระบุว่า การใช้แรงงานผู้ต้องขังต้องเป็นการใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกอาชีพมิใช่การใช้เพื่อลงโทษ และผู้ต้องขังต้องมีสิทธิ์ในการเลือกประเภทงานที่จะทำงานที่ทำได้โดยไม่ทำเพื่อมุ่งหวังผลกำไร และผู้ต้องขังต้องไม่ถูกบังคับให้ทำงานเพื่อองค์กรธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ลงสัตยาบรรณใน “อนุสัญญาว่าด้วยการเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับฉบับที่ 29 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ” (International Labour Organization Convention No. 29 on Forced Labour) ซึ่งระบุว่า การใช้แรงงานผู้ต้องขังในองค์กรธุรกิจเอกชนต้องได้รับการยินยอมจากผู้ต้องขัง ถึงแม้ว่ารายละเอียดแผนปฏิบัติการของโครงการนี้ยังไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณะ แต่การที่ผู้ต้องขังปราศจากตัวเลือกอื่นนอกจากการทำงาน ในอุตสาหกรรมประมงและวัตถุประสงค์การทำงานที่มุ่งหวังผลกำไร ล้วนแต่เป็นการละเมิดต่อมาตรฐานแรงงานสากลตามที่กล่าวมา

ชื่อเสียงของอุตสาหกรรมประมงไทยยังได้รับผลกระทบจากการที่สื่อมวลชนนานาชาติได้ตีแผ่ถึงการที่ใช้แรงงานที่ถูกบังคับและการลักลอบนำเข้าแรงงาน บริษัทผู้ซื้อทั้งไทยและต่างชาติยังได้เพิ่มมาตรการตรวจสอบการจัดซื้อผลผลิตอาหารทะเลของไทยเพื่อหลีกเลี่ยงแหล่งผลิตที่มีการใช้แรงงานบังคับ และบริษัทต่างชาติหลายแห่งได้หลีกเลี่ยงความเสี่ยงเหล่านี้ด้วยการประกาศไม่ซื้อสินค้าที่มีแหล่งผลิตในประเทศไทย

โครงการที่จะนำผู้ต้องขังมาทำงานบนเรือประมงนี้ไม่สมเหตุผลและเพิ่มความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะเป็นการทำลายชื่อเสียงและส่งผลกระทบต่อผลผลิตอาหารทะเลของไทย ถ้ามีการดำเนินโครงการนี้จริง บริษัทต่างชาติที่ซื้อผลผลิตอาหารทะเลของไทยก็จะต้องพบกับความเสี่ยงและแรงกดดันที่มีต่อชื่อเสียงบริษัทจากลูกค้า รวมไปถึงมาตรการตรวจสอบที่เข้มข้นขึ้นจากผู้ตรวจสอบของรัฐบาลในแต่ละประเทศที่มีหน้าที่ป้องกันการนำเข้าสินค้าจากแหล่งผลิตที่ใช้แรงงานบังคับ

ผู้ค้ารายใหญ่ในประเทศตะวันตกอาจจะไม่อยากเสี่ยงที่จะซื้อสินค้าที่มีแหล่งผลิตจากประเทศที่มีการใช้แรงงานจากผู้ต้องขัง และอาจจะสั่งให้ตัวแทนจัดซื้อเลี่ยงการซื้อสินค้าจากเรือประมงที่มีการใช้แรงงานผู้ต้องขัง ซึ่งผลกระทบทางด้านชื่อเสียงที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความเสียหายกับเรือที่ใช้แรงงานผู้ต้องขังเท่านั้น แต่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายกับอุตสาหกรรมประมงของไทยทั้งหมด

ถ้ามีการปฏิบัติโครงการนี้จริง เราจะนำเสนอประเด็นนี้แก่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งกำลังทำการประเมินการจัดอันดับของไทย ใน TIP Report ในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า ดังที่เราทราบดีว่า การละเมิดสิทธิแรงงาน ในอุตสาหกรรมประมงเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ประเทศไทยถูกลดอันดับมาอยู่ใน เทียร์ 3 ใน TIP Report ประจำปี พ.ศ.2557 โครงการใช้แรงงานผู้ต้องขังจะเป็นอีกหนึ่งประเด็นปัญหาที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยล้มเหลว ในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงาน และการใช้แรงงานบังคับบนเรือประมง

รัฐบาลไทยควรจะตระหนักว่า หนทางเดียวที่จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ในอุตสาหกรรมประมงก็คือ การบังคับใช้กฎหมายแรงงานอย่างจริงจังเพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานซึ่งจะช่วยดึงดูดให้มีแรงงานอยากมาทำงานมากขึ้น และเป็นการสร้างผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจแก่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น : แรงงานประมงได้รับการรับประกันการปกป้องคุ้มครองสิทธิ , ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีแรงงานที่เพียงพอต่อความต้องการ , และบริษัทผู้ซื้อจากประเทศตะวันตกได้รับการรับประกันว่าสินค้าที่ซื้อไม่ได้มาจากแหล่งผลิตที่มีการใช้แรงงานบังคับ รัฐบาลไทยควรจะตระหนักว่าการใช้แรงงานผู้ต้องขังจะเป็นการก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจแก่ทุกฝ่ายเหล่านี้ ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงควรจะหยุดความพยายามที่จะนำผู้ต้องขังมาทำงานบนเรือประมง และหยุดโครงการนำร่องของกระทรวงแรงงานและกระทรวงยุติธรรม โดยทันที เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไทยได้ปกป้องชื่อเสียงของอุตสาหกรรมประมงซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศ และในขณะเดียวกัน ได้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะ แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงานบนเรือประมง และ ขจัดการลักลอบค้ามนุษย์และนำเข้าแรงงานผิดกฎหมาย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง